

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
II-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

08 - 10 квітня 2020 року, м. Одеса

У збірнику опубліковано матеріали II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 08 - 10 квітня 2020 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.	- ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	- проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Дец Н.О.	- начальник навчального відділу, к.т.н., доцент
Корнієнко Ю.К.	- директор центру дистанційного навчання, к. ф.-м. н., доцент
Кручек О.А.	- начальник відділу контролю якості та сертифікації, к. т. н., доцент
Мураховський В.Г.	- директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
Сярова А.С.	- методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

3. Никитина Н. Н. Основы профессионально-педагогической деятельности: Уч. пособие для студентов среднего проф. образ. / Н. Н. Никитина, О. М. Железнякова, М. А. Петухов. - М.: Мастерство, 2002. - 288 с.
4. Протасова Н. Г. Післядипломна освіта педагогів: зміст, структура, тенденції розвитку / Н. Г. Протасова - К., 1998. - 176 с.

УДК 378.112:303.823

ОПТИМАЛЬНА МОДЕЛЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Л.А. Бахчиванжи, О.В. Євтушок, Р.Р. Значек

Сучасний світ характеризується глобалізацією в усіх сферах економіки та формуванням глобальних ринків не лише товарів, капіталу, праці, а й послуг, які є особливим товаром в умовах постіндустріального суспільства. Особлива роль на ринку послуг в умовах глобалізаційних викликів відводиться освітнім послугам з огляду на інтенсивне оновлення знань, зростаючі обсяги інформації, стрімку зміну технологій.

Стрімкий прорив в технологіях обумовлює те, що в багатьох сферах практика випереджає теорію. А ця обставина створює загрози для розвитку вищої освіти та попиту на неї: провідні мультинаціональні компанії сьогодні готові взяти на себе місію навчання і підготовки персоналу, що володіє відповідними компетенціями. Особливості сучасного ділового світу актуалізують проблему пошуку оптимальної моделі вищої освіти, яка б здатна була здійснювати підготовку конкурентоспроможних і затребуваних на ринку праці фахівців. Особливо актуальною ця проблема є для країн з перехідною економікою, зокрема й для України, де довгий час триває реформування освіти в цілому і вищої освіти зокрема.

Протягом століть людство, виходячи з потреб власного існування, відпрацьовувало і випробовувало різні підходи і моделі університетської освіти, й в сучасних умовах склалися та продовжують складатися різні форми організації вищої школи відповідно до покладених в їх основу принципів та положень. Не викликає заперечень твердження про те, що саме в університетах повнота розвитку наук забезпечує формування світогляду майбутнього фахівця та його професійних компетентностей.

Моделі вищої (університетської) освіти розрізняють за ознакою цілеспрямованості та специфіки домінуючого змісту, організаційно-педагогічної відмінності. За цими ознаками виділяють класичну, раціоналістичну, феноменологічну, розвиваючу, болонську, паризьку, оксфордську та інші моделі. В залежності від підходу до управління розрізняють централізовану та децентралізовану моделі, модель автономних структурних підрозділів. На сьогодні сформувалась і має поширення у світі модель університету, у якій навчальний процес базується на дослідницькій

роботі - це академічна модель, із запровадженням якої все частіше вживається визначення «модель дослідного університету» та окреслює сучасні тенденції до формування особливої підприємницької спрямованості моделі вищої освіти [1, с. 134-139].

Заслуговують на увагу сучасні моделі, які виникають як наслідок інформатизації суспільства. Серед них *неінституціональна* модель, яку відрізняє надання послуг освіти поза традиційних інституцій, якими є університети. Зокрема це відбувається в мережі Internet, за допомогою дистанційного навчання, так званих «відкритих університетів», у різноманітних «літніх школах» та здійснюється засобами масової інформації.

Велику роль у цих моделях відіграють засоби масової інформації (ЗМІ), зокрема телебачення, які значно розширюють технічні та інформаційні можливості у сфері освіти, демонструють сучасні досягнення в різних галузях науки і, таким чином, відповідають вимогам сучасності, дозволяючи оперативно вирішувати проблеми засвоєння студентами найсучасніших знань.

Завдяки ЗМІ суттєво змінилися уявлення про інформацію, яка постає як нове явище, уявлення про яке все частіше відхиляється від традиційного, і трактується в матеріалізмі як одна з невід'ємних складових матерії, а у підприємницькій діяльності виступає як одна з пріоритетних складових ресурсного потенціалу поряд з капіталом, трудовими ресурсами, земельними ресурсами, підприємницькими здібностями. Якщо раніше стояла проблема пошуку інформації, то сьогодні все більше йде мова про її споживання і відсутність необхідності здобувати власними зусиллями. Справедливою є точка зору вчених, які вважають, що ЗМІ все більше стають «суспільним викладачем», коли зміст поширюваної інформації формується провідними вченими, фахівцями, визнаними педагогами, а відтак становлять основу для започаткування неінституціональних моделей вищої освіти [1, с. 138].

Більшість існуючих моделей вищої освіти формувались з огляду на політичну та економічну ситуацію на глобальному, національному, регіональному рівні. Однак все більше проявляються на глобальному рівні екологічні, кліматичні, продовольчі, біологічні виклики. Не слід забувати, що з позицій існуючих форм матеріальної природи, споживач освітніх послуг (людина) - біологічна система, життєвий цикл якої визначається законами живої природи і який перебуває у конкурентному стані за існування з іншими формами життя і живими організмами, зокрема, патогенними мікробіологічними істотами. Час від часу, як свідчить історія розвитку людства, трапляються загрозливі ситуації (епідемії, пандемії), під час яких традиційні моделі освіти, які передбачають безпосереднє спілкування викладача і студента та аудиторну роботу в рамках традиційних лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, стають безпорадними і недовірливими перед викликом біологічної загрози. Саме таку кризову ситуацію сьогодні переживає вища освіта не тільки України, а й усіх країн світу. Тому сучасна модель вищої освіти має реагувати на такі виклики.

В даному відношенні найбільш повно викликає сьогодення, коли весь світ охоплений пандемією вірусної природи, відповідає модель так званого «відкритого університету». Така модель вважається досягненням сучасної вищої школи Великої Британії, де *Відкритий університет* став своєрідною моделлю глобального рівня, яка забезпечує вільний доступ до навчання всіх бажаючих у зручний для них час та без зміни умов життя за рахунок переважно дистанційного типу навчання з великим різноманіттям освітніх програм, що перетворило заклад в міжнародний університет [1, с.138].

Дана модель, виникнення якої було викликане економічними і соціальними факторами, виявилась єдиною спроможною витримати виклики біологічної загрози глобального рівня, у якій опинився світ у 2020 році. Ті заклади вищої освіти, які завдяки стратегічному передбаченню їх лідерів - ректорів запровадили дистанційне навчання в освітній процес, сьогодні швидко змогли адаптуватись до біологічної загрози глобального масштабу.

Аналіз зовнішніх загроз та глобальних викликів сучасності для ринку освітніх послуг України вказує на те, що модель вищої освіти має бути зорієнтована на забезпечення реалізації концепції сталого розвитку з метою виживання населення, забезпечення раціонального використання ресурсного потенціалу та збереження спадщини національного багатства прийдешнім поколінням. Система вищої освіти як сфера надання послуг має стати підсистемою національної економіки. У загальній моделі вищої освіти слід розглядати як внутрішню, так і зовнішню складову. Внутрішня складова моделі вищої освіти у середньостроковій перспективі має уявляти собою динамічну та гнучку комбінацію всіх форм навчання, яка легко буде трансформуватись та адаптуватись до всіх видів загроз та викликів зовнішнього середовища. Центральним ядром такої моделі мають бути інформаційні системи та інформаційні технології в організації навчального процесу та управлінні закладами вищої освіти. Таким чином це має бути мультифункціональна диверсифікована модель.

З огляду на те, що в сучасному світі освіта не може повноцінно розвиватись як самостійний підрозділ суспільства, зовнішня складова моделі вищої освіти має бути побудована як кластер, що охоплює початкову, середню, професійно-технічну, вищу, післядипломну освіту, медицину, науку, інституційні заклади ринку праці, виробництво (роботодавців та споживачів консультаційних послуг), екологічні служби, інвестиційні установи, відповідну інфраструктуру ринку, культуру та мистецтво, зв'язок та інші системоутворюючі елементи. Кластерна модель вищої освіти дозволить суспільству оперативно реагувати на виклики зовнішнього середовища та створити основу для забезпечення продовольчої, екологічної, біологічної безпеки, як найбільш непередбачуваних і некерованих загроз сучасності.

Таким чином, кластерний підхід до формування моделі вищої освіти XXI століття дозволить створити освітнє підґрунтя сталого розвитку цивілізації. Головним критерієм еволюційного розвитку ринку освітніх послуг

має стати створення умов для виживання людини за рахунок професійного розвитку і становлення особистості, формування творчо мислячого, активно діючого професіонала в умовах невизначеності та наростання глобальних загроз існуванню людської цивілізації.

Література

1. Мещанінов О.П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні. Монографія. Розділ 3. Світові та вітчизняні моделі університетської освіти. С. 130-198. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/monograf/22/5.pdf>.

УДК 004.9:316.776

ПЕРСПЕКТИВИ E-LEARNING ЯК МОДЕЛІ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Т.В. Стрікаленко

Сучасні тенденції формування освітнього простору включають потреби у здатності працівників творчо реалізувати нові технології, постійно досягати високих результатів у професійній діяльності, готовності до неперервного самовдосконалення. Випускники закладів вищої освіти (ЗВО) мають бути конкурентоспроможними на ринку праці, всебічно освіченими, з високим рівнем розвитку різних типів компетентностей. Тому вже перестало бути дивним те, що під час навчання у ЗВО певна кількість студентів не лише працює («у спеціальності»), але й додатково навчається, у тому числі - використовуючи «e-learning».

Стрімкий розвиток «e-learning», що констатують в останні роки усі дослідники освітнього процесу, обумовлений, в першу чергу, широким його використанням для корпоративної освіти - це сприяє ще й формуванню культури підприємства [1]. Проте в майбутньому навіть фахівцям з високими hard skills (професійними навичками) треба буде перевчатись - за даними Всесвітнього економічного форуму вже у 2022 році їх кількість становитиме 54 % усіх працівників [2, 3]. «Застрахованими» від таких змін можуть стати фахівці, що мають soft skills (гнучкі персональні навички), а саме - критичне мислення, розвинутий емоціональний інтелект, здатність самонавчатись та вибудовувати комунікації [1].

Нестабільність та непередбачуваність суспільно-економічних подій у суспільстві вимагають інноваційних підходів у роботі ЗВО - до таких слід віднести і дистанційне навчання. Досвід його використання викладачами і студентами очної форми навчання протягом «зимового семестру» в ОНАХТ засвідчив певні позитивні напрацювання і, що важливо, став у нагоді тепер, в екстремальній ситуації функціонування і ЗВО, і країни в цілому.

Разом з тим, цей досвід дозволяє, на наш погляд, говорити про важливість для академії розпочати опрацювання широких можливостей «e-learning» не лише для студентів очної форми навчання, але й для студентів заочної форми

**ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ
У II-ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ**

1. Академія рекреаційних технологій і права, м. Луцьк
2. Бахмутський коледж мистецтв ім. І. Карабиця, м. Бахмут
3. Вищий навчальний комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська медична академія ім. А. Крупинського», м. Львів
4. Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця
5. Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет, м. Бахмут
6. Державний заклад «Запорізька медична академія післядипломної освіти Міністерства охорони здоров'я України», м. Запоріжжя
7. ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка», м. Старобільськ
8. Донецький національний медичний університет, м. Краматорськ
9. Донецький національний медичний університет, м. Кропивницький
10. Донецький національний медичний університет, м. Лиман
11. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
12. Житомирський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету, м. Житомир
13. Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя
14. Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ
15. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ
16. Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
17. Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
18. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Кременчук
19. Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
20. Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
21. Миколаївський коледж Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Миколаїв
22. Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
23. Національний університет оборони України ім. І. Черняховського, м. Київ
24. Національний університет харчових технологій, м. Київ
25. Національний фармацевтичний університет, м. Харків
26. Одеська державна академія технічного регулювання та якості, м. Одеса
27. Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса
28. Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова (ОНУ), м. Одеса

- 29.Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, м. Полтава
- 30.Східноукраїнський Національний університет ім. В. Даля, м. Сєверодонецьк
- 31.Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль
- 32.Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків
- 33.Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
- 34.Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини, м. Умань
- 35.Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків
- 36.Харківський національний медичний університет, м. Харків
- 37.Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, м. Кропивницький

Проблеми кадрового забезпечення спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»	
І.І. Савенко, І.О. Седікова	326
Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників як необхідна складова професійного розвитку	
В.М. Лисюк, В.І. Булюк, В.В. Пуга	329
Використання освітніх інтернет ресурсів у професійній діяльності викладача вищого навчального закладу	
Ю.Г. Лобода	332
Методика, як область практичної діяльності викладача	
Г.А. Шевченко, Ю.М. Мельник	335
Забезпечення конкурентоспроможності науково-педагогічних працівників як умова для сталого підвищення якості освітнього процесу ЗВО	
О.П. Бодик	336
Управління самоосвітою науково-педагогічних працівників ВНЗ	
І.А. Осадча	339
Оптимальна модель вищої освіти в Україні в умовах глобалізації ринку освітніх послуг	
Л.А. Бахчиванжи, О.В. Євтушок, Р.Р. Значек	342
Перспективи E-LEARNING як моделі здобуття вищої освіти	
Т.В. Стрікаленко	345
Дуальна освіта для технологів на профільних підприємствах галузі України	
Л.В. Агунова, О.М. Савінок	346
Партнерство науки і бізнесу: необхідність або умовність?	
Н.М. Поварова	348
Проектне навчання	
В.Г. Бондаренко, И.В. Глинська	350
Особливості адаптації та формування навичків самоприйняття студентів-першокурсників у закладах вищої освіти	
С.С. Орлова, Л.К. Овсянникова	352
Гуманітарні аспекти дистанційного навчання	
С.А. Дмитрашко	354
Використання інтерактивних форм навчання при підготовки студентів з дисциплін «Технологія галузі», «Загальна технологія та технологія галузі», «Технологія виробництва товарів», «Технологія переробки вторинної сировини»	
Я.Г. Верхівкер, О.М. Мирошніченко, Т.І. Нікітчина, Т.А. Манолі	356
Форми організації самостійної роботи з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність»	
Ю.О. Бровкіна	357
Застосування технології дистанційного навчання MOODLE для стимулювання активної участі студентів у навчальному процесі	
І.Г. Кривоногова	358
Використання інтернет-ресурсів у викладанні економічних дисциплін	
Т.В. Свистун	360